

Κώστας Γεμενετζής

Κυρίες και κυριοί*,

Μετα την προσκλήση του Gion Fidel Condrau να θεσω υποψηφιότητα για την προεδρία της IFDA, κοιτάξα το καταστατικό για να παρω μια ιδέα του τι έχει να κάνει ο πρόεδρος. Απολυτως τιποτα! Τηρώντας πιστά την daseins-αναλυτική παραδοχή, όλα μένουν ανοιχτά. Κατι που μου επιτρέπει να πολιτευτώ ως συνηθώς - να "πολιτευτώ" με την αρχαία έννοια της λέξης ΠΟΛΙΣ, η οποία λέξη ονομάζε μια αρχαϊκή φιγούρα του συνειναι.

Άσκησα τόσο την θεραπευτική όσο και τη διδακτική μου δραστηριότητα έτσι που εξωτερικευομουν ο ίδιος - με τονισμένο το αυτοπαθές και με τον εκαστοτε προσηκόντα τρόπο. Αυτή η αυτοεξωτερικευση ήταν πάντα, όπως είπε κάποτε ο Paul Celan, μια μποτίλια στο πελαγο [...], αφήμενη με την [...] πίστη πως κάπου και κάποτε θα μπορούσε να εκβραστεί σε μια ακτή, ίσως σε ακτή καρδιάς. Πάντα βρισκόταν μια ακτή καρδιάς, τελευταία μια που μου κατέστησε δυνατό σήμερα να παρουσιαζομαι εμπρος σας .

Επιτρεψτε μου λοιπον, όπως θα ταιριαζε στο πλαίσιο μιας διεθνους Εταιρείας, εν συντομία να σας συστηθω ως θεραπευτής στη σύγχρονη πλανητική μας συγκυρία.

Ο Hanspeter Radruitt μιλά σε μια διαλέξη για έναν "δυνατό άνεμο ... στο όνομα της οικονομικότητας και της αποτελεσματικότητας", ο οποίος "φύσα αντίθετα" στην "ψυχοθεραπεία γενικά", συμπεριλαμβανομένου του "ευθραυστού πλοιαρίου 'Daseins-ανάλυση'".[1]

Ένα άλλο όνομα, υπό το οποίο το σημερινό ρεύμα του αέρα μας συμπαρασύρει, θα ήταν το λεγόμενο "τέλος της ιστορίας". Είναι το τέλος των μεγάλων και μικρών αφηγήσεων. Αναφορικά με την ψυχοθεραπεία τέτοιες αφηγήσεις θα ήταν μεταξύ άλλων το ιστορικό, οι αιτιολογικές και γενετικές ερμηνείες, οι προοπτικές της θεραπείας, τα μοντέλα κι οι θεωρίες, η γεγονοτητα της παραδοχής, το κληροδοτήμα των ψυχοθεραπευτικών σχολών, επίσης στη μορφή της daseins-αναλυτικής σχολής του ουτως η άλλως "ευθραυστού πλοιαρίου" μας.

Ολ' αυτά, και πολλά περισσότερα, εδώ μου έρχεται στον νου ένας στίχος από τα Τέσσερα κουαρτέτα του T. S. Eliot, "they all go into the dark".

Το τέλος της ιστορίας θα μπορούσε να μας βρει όχι και τόσο απροετοίμαστους. Αφού μας είναι λίγο-πολύ οικεία η έννοια του Heidegger "Historie", η οποία, με το τέλος της Μεταφυσικής, έχει τελειώσει κι η ίδια. Και η "ιστορία του Είναι" του Heidegger θα ήταν ενδεχομένως τυπικά μια δυνητική οπτική η οποία δεν θα χρειαζόνταν την αφήγηση.[2] Θα επρόκειτο για έναν λόγο, μαάλιστα για μια αναφορά στον

κοσμο που δεν θα ήταν πλέον συντακτικά δομημένη αλλά θα απλωνόταν παρατακτικά.[3]

Έτσι για παράδειγμα κατέληξα να παρευρισκομαι σε καθε ωρα ψυχοθεραπειας σαν αυτη να ήταν η πρωτη και συναμα η τελευταια. Και σε δημοσιευμενες αναφορες θεραπειων υπεισηλθα μονο σε στιγμιοτυπα.

Ομως το τελος της ιστοριας θα συμπεριλαμβανε και την αφηγηση της "ουσιας" των φαινομενων, επομενωσ θα αφαιρουσε το εδαφος απο καθε φαινομενολογικη αναλυση του Dasein. Μια daseins-αναλυτικη ψυχοπαθολογια, οπως την μαθαμε στη σχολη του Medard Boss, δυσκολα θα στεκονταν πλέον.

Ομως και αυτον τουτο τον Medard Boss σκεφτομαι, οταν σ' ενα σεμιναριο ειπε ετσι εν παροδω: "Μα τι χρειαζονται οι νευρωτικοι; Μονο λιγακι αγαπη!" Έδω προκειται προπαντων για τη σταση του θεραπευτη. Σχετικα ο Hanspeter Padrutt πηρε δυο λεξεις του Heidegger και τις εθεσε επανειλημμενα στο κεντρο του θεραπευτικου συμβαντος: "Zuvorkommende Zurückhaltung" ["Προνοων συγκρατημος"] και - "Zärtlichkeit" ["τρυφεροτητα"]. Οπου λεει την απιστευτη προταση: "Η Φαινομενολογια ειναι τρυφεροτητα".[4]

Σ' αυτην την κατευθυνση, που τροποποιηθηκε και εμπλουτιστηκε μεταξυ αλλων απο αρχαιοελληνικα και απωασιατικα στοιχεια, πιστευω πως βρηκα εναν βηματισμο. Η αυτοεξωτερικευση, για την οποια μιλησα στην αρχη, αναγεται σε τετοιες καταβολες. Αν το συνοψιζα σε λιγες λεξεις, θα ελεγα οτι δεν προκειται καν για κατευθυνση αλλα για διαμονη στο παροδικο.

Και για το τελος ενα αποσπασμα απο την απαντηση μου στο γραμμα του Gion Fidel:

Αγαπητε Gion Fidel,

Καθως διαβαζα το mail σου, μου ηρθαν στον νου λιγοι στιχοι ενος ελληνα ποιητη:

Λεω: κι αυτο θα 'ρθει. Και τ' αλλο θα περασει. / Πολυ δε θελει ο κοσμος.
Ενα κατι / Ελαχιστο. Σαν τη στραβοτιμονια πριν απο το δυστυχημα /
Ομως / Ακριβως / Προς / Την αντιθετη κατευθυνση

Ανεφερα αυτους τους στιχους ως motto για το εργαστηριο σε μια ημεριδα της Εταιρειας μας στην Αθηνα. Ηθελα να υποδηλωσω με ποιον τροπο (η λεξη και με τη μουσικη της σημασια) στην ψυχοθεραπεια, και βεβαια στη ζωη μας γενικα, τα πραγματα καποτε παιρνουν εναν αλλο δρομο.

Αντιλαμβανομαι την αποδοχη της προτασης σου σαν ενα ειδος στραβοτιμονια. Αν οδηγησει σε ατυχημα, η "στην αντίθετη κατεύθυνση", δεν μπορω να το πω. Θα δειξει.

---

*Στις 5 Οκτωβρίου, κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης της Διεθνούς (International Federation of Daseinsanalysis I.F.D.A.) ο Κ. Γεμενετζής εξελέγη νέος πρόεδρος. Το παρατιθέμενο κείμενό του είναι η χαιρετιστήρια προσφώνησή του.

[1] Vortrag am Symposion „Zwischen Philosophie, Medizin und Psychologie – Heidegger im Dialog mit Medard Boss“ (Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Institut für Philosophie) am 20. Oktober 2002 in Halle, als Beitrag erschienen in: „Zwischen Philosophie, Medizin und Psychologie. Heidegger im Dialog mit Medard Boss“, hrsg. von Manfred Riedel, Harald Seubert und Hanspeter Padrutt, Böhlau Verlag Köln / Weimar / Wien 2003 (S. 71 – 90).

[2] Βλ. Zur Sache des Denkens, Zeit und Sein: "Die Folge der Epochen im Geschick von Sein ist weder zufällig, noch läßt sie sich als notwendig errechnen." (Υπογρ. Δίκη μου)

[3] Βλ. π.χ.:

Was heisst Denken?, p.111:

"Die Syntax ist die Satzlehre im weitesten Sinne. Von der Syntax her wird der Aufbau der Sprachen vorgestellt. Wo sich Sprachen begegnen, in denen das Syntaktische fehlt, versteht man ihren Bau meistens als Abweichung vom Syntaktischen oder als ein Nichthingelangen zum Syntaktischen. So findet man das Parataktische besonders bei den Sprachen der primitiven Völker. Das parataktische Sprechen kommt auch in den syntaktisch gebauten Sprachen vor, z. B. bei den Kindern. Die Sache deckt sich dann, da Kinder doch auch als primitiv gelten. Ein Kind sagt z.B. von einem vorbeispringenden Hund: »Wauwau, bös, beißen.« " Zollikoner Seminare, Seminar vom 9. Juli 1964:

"»Wenn die Sonne scheint, wird der Stein warm.« Dies ist auf eine Beobachtung gegründet, ein Sachverhalt, durch eine Sinneswahrnehmung unmittelbar festgestellt. Es handelt sich um eine Abfolge. - Sagt man jedoch: »Weil die Sonne scheint, . . .«, so handelt es sich um einen Erfahrungssatz. »Sooft die Sonne scheint, . . .« bezeichnet nur eine Zeitfolge. - Das >weil< jedoch meint nicht nur ein Nacheinander, sondern eine Bedingung, ein notwendiges Nacheinander! Dies ist Kausalität, wie sie in der Naturwissenschaft geläufig ist. Sie beherrscht das neuzeitliche Denken seit Newton und Galilei."

[4] Schweizerische Ärztezeitung, Band 63, 1982, Heft 29 21.7.82